

AFSKAFFELSE AF KONTANTHJÆLPSLOFT, STARTHJÆLP OG 225 TIMERS-REGEL REDUCERER STORT SET IKKE ULIGHEDEN

Af beregninger fra Finansministeriet fremgår det, at uligheden målt ved Gini-koefficienten stort set ikke påvirkes af afskaffelsen af kontanthjælpsloftet, starthjælpen og 225-timers-reglen. Gini-koefficienten reduceres svarende til 0,03 pct.point. Det er en meget beskedent effekt. Til sammenligning faldt Gini-koefficienten i 2009 med 1,2 pct.point. Det skyldes i høj grad, at dansk økonomi var i recession, som bl.a. betød faldende huspriser. Dvs. en recession er 40 gange så effektiv til at øge ligheden som en afskaffelse af starthjælp, kontanthjælpsloft og 225-timersreglen. Mens reduktionen i Gini-koefficienten er meget beskedent, så vil afviklingen af de 3 reformer have negativ indflydelse på beskæftigelsen svarende til et jobtab på 2-3.000 personer. Det skyldes, at incitamentet til at arbejde reduceres. Argumentet for afskaffelse af de 3 ydelser er, at ydelserne er for lave og medfører fattigdom. I forhold hertil skal det bemærkes, at kontanthjælpsægtepar (berørt af kontanthjælpsloftet) med 2 børn efter skat, husleje, boligstøtte, vand, el og varme samt børnefamilieydelse har et rådighedsbeløb på 12.000 kr. Ved bortfald af loftet udgør rådighedsbeløbet 14.000 kr. Et par på starthjælp med 2 børn har et rådighedsbeløb på 9.600 kr. Det anbefales, at man politisk ikke følger en strategi om at reducere Gini-koefficienten via øget omfordeling. Det er vanskeligt at opnå uden højere skatter og overførselsindkomster. Højere skatter og overførselsindkomster reducerer beskæftigelse og velstand.

Finansministeriet har i et svar til Folketinget regnet på effekterne af bortfald af starthjælp, kontanthjælpsloft og 225 timers-regel. Beregningerne viser, at Gini-koefficienten falder med 0,03 pct.point. Det er en meget lille reduktion. I 2009 udgør Gini-koefficienten 24,4 pct.¹ Og det er også niveauet efter afskaffelsen af de 3 reformer. Ifølge OECDs seneste tal er Danmark blandt de OECD-lande med lavest Gini-koefficient². Bortfaldet af de 3 reformer vil ikke ændre på den danske placering i forhold til andre lande. Nedenfor i tabel 1 ses effekten på Gini-koefficienten, hvor mange personer der er berørt af de 3 ydelser og merudgiften ved afskaffelse af de 3 ydelser.

Tabel 1. Fordelings- og provenuvirkninger af en afskaffelse af de nedsatte kontanthjælpsydelser, 2012

	Helårs- peroner	Merudgift før tilbageløb	Virkning på GINI- koefficienten
	<i>Antal</i>	<i>Mio. kr</i>	<i>Pct. Point</i>
Starthjælp og Introduktionsydelse	9.285	306	-0,030
Kontanthjælpsloft	6.000	57	-0,007
Timeregel	400	52	-0,004
Mindreudgift til boligstøtte og daginstitution, mv		-65	0,009
Samlet		350	-0,033

Kilde: Finansministeriet: "Svar på finansudvalgets spørgsmål 14 (alm. Del - 57)"

Anm: Mindreudgift til boligstøtte og daginstitution, mv. indbefatter også effekterne af indbetaling til ATP samt administrative konsekvenser

¹ Økonomi- og Erhvervsministeriet, Konkurrenceevneredegørelse 2011

² OECD 2011, Divided we stand – why inequality keeps rising

Som nævnt er ændringen i Gini-koefficienten meget beskeden ved afvikling af de 3 reformer. Til sammenligning faldt Gini-koefficienten med 1,2 pct.point i 2009. Det skyldes i høj grad, at dansk økonomi var i recession, som bl.a. betød faldende huspriser. Dvs. en recession er 40 gange så effektiv til at øge ligheden som en afskaffelse af starthjælp, kontanthjælpsloft og 225-timersreglen.

Mens effekten på Gini-koefficienten er meget beskeden, så har bortfaldet af de 3 reformer en mærkbar negativ effekt på beskæftigelsen. Ophævelsen af de 3 reformer vil reducere beskæftigelsen med 2-3.000 personer³. Det skyldes, at det bliver mindre attraktivt at deltage på arbejdsmarkedet frem for at være på kontanthjælp eller starthjælp.

Det fremføres ofte, at personer, der lever af starthjælp og er berørt af kontanthjælpsloftet, ikke har en rimelig levestandard. Socialministeriet har beregnet, at et kontanthjælpsægtepar (berørt af kontanthjælpsloftet) med 2 børn efter skat, husleje, boligstøtte, vand, el og varme, daginstitution samt børnefamilieydelse har et rådighedsbeløb på 12.000 kr. Ved bortfald af loftet udgør rådighedsbeløbet 14.000 kr. Et par på starthjælp har et rådighedsbeløb på 9.600 kr. efter skat, husleje, daginstitution, boligstøtte, vand, el og varme samt børnefamilieydelse. Dette er et rådighedsbeløb man kan leve af. Samtidig er det et incitament til at arbejde. I fravær af kontanthjælpsloftet betyder det, at en person i et kontanthjælpsægtepar skal tjene over 30.000 kr. om måneden, før det kan betale sig at tage et arbejde (og få en gevinst på ca. 600 kr. om måneden)⁴.

Tabel 2. Par på kontanthjælp med 2 børn, månedligt kr. (2011 priser)

	Kontanthjælp		Starthjælp
	Før loftet	Efter loftet	
Kontanthjælp (over 25, forsørger)	26.690	25.242	13.418
Skat	7.022	6.482	2.071
<i>Indkomst efter skat</i>	<i>19.668</i>	<i>18.760</i>	<i>11.347</i>
Boligstøtte	1.571		3.222
Børnefamilieydelse	2.242	2.242	2.832
<i>Samlet indkomst efter skat</i>	<i>23.481</i>	<i>21.002</i>	<i>17.401</i>
Husleje	6.500	6.500	6.500
Vand, varme og el	1.000	1.000	1.000
Forældrebetaling til dagtilbud til børn	1.644	1.489	285
<i>Samlede udgifter</i>	<i>9.144</i>	<i>8.989</i>	<i>7.785</i>
Rådighedsbeløb (efter skat)	14.338	12.014	9.616

Kilde: Socialministeriet

Anm: To børn i alderen 3-6

Det frarådes, at man politisk har fokus på at reducere Gini-koefficienten. En lavere Gini-koefficient kan nås gennem f.eks. højere marginalsat på arbejde eller højere overførselsindkomst. Begge dele vil reducere beskæftigelse og velstand. Da det bliver mindre attraktivt at arbejde ekstra eller deltage på arbejdsmarkedet. Herudover vil en økonomisk tilbagegang med lavere aktiekurser og huspriser typisk indebære en lavere Gini-koefficient. Dette er ikke at foretrække. I stedet bør fokus i den økonomiske politik rette sig mod at øge beskæftigelse og velstand. Såfremt dette øger Gini-koefficienten og dermed uligheden en smule, bør dette accepteres. Danmark er blandt de lande i verden med mindst ulighed. Og dette

³ Finansministeriets svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 74 (Alm. del - § 7) af 28. januar 2011

⁴ Notat fra Beskæftigelsesministeriet af 22. august 2011

ændres ikke grundlæggende, selvom der gennemføres gennemgribende reformer af skattesystem og velfærdsordninger. F.eks. vil et bortfald af topskatten (så den øverste marginalskat reduceres fra 56 til 42 pct.) øge gini-koefficienten med ca. 1 pct.point. Det er ikke meget, og Danmark vil fortsat være blandt de lande i OECD med mindst ulighed. Den høje grad af lighed skyldes især, at lønspredningen på arbejdsmarkedet er beskeden i forhold til i andre lande. Hertil kommer et højt generelt niveau for overførselsindkomster.